

„Mert nem lehet feledni...”

Szólít meg minket a trianoni békediktátum 100. évfordulója alkalmából rendezett képző- és iparművészeti kiállítás meghívója Juhász Gyula Trianon című versének ma igencsak aktuális első sorával.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Feledni valóban nem szabad, mert bármennyire fájó is, ami történt, a ki nem beszélés, a hallgatás nem csak hogy nem gyógyítja be a sebeket, hanem az önként vállalt szilencium révén múltunk feladásához is vezet.

Nemcsak számtalan tudományos kutatás, hanem a hétköznapi gyakorlatok is sokszor bebizonyította már, hogy egy traumatikus eseményt elmondani, kibeszélni gyógyító hatású. Nem mindegy azonban, hogy kinek és hogyan mondjuk el azt, aminek valójában soha sem szabadott volna megtörténnie.

100 évvel ezelőtt ezt megértette a magyarság. A jelentős írók, költők, gondolkodók, tudósok, politikusok és nem utolsósorban a képző és iparművészek közül senkit sem hagyott érintetlenül nemzeti traumánk. Kiírták, kibeszélték, kimunkálták magukból a fájdalmat és így az események végül egy történetté álltak össze, melynek volt eleje és vége, s ezáltal megadatott az újrakezdés reménye.

A második világháborút követő időszak kommunista internacionalizmusa azonban meggátolta Trianon társadalmi és művészi feldolgozását egyaránt. Ez a feldolgozatlan és az abból fakadó megosztottság öröklődött át a rendszerváltozás időszakára is. Ma már rendezhetünk kiállításokat, szabadon beszélhetünk arról, ami történt, de a valódi kérdés az, hogy a centenárium idei évében, amikor már csak egyre távolabbi generációk élték át személyesen a nemzet 100 évvel ezelőtti szétszakítását, akkor milyen üzenete van még Trianonnak.

Az ország és a nemzet felprédálásának tragédiájára, az újrakezdésre vagy megmaradásra és az összetartozásra emlékezünk? Személyes vagy közösségi emlékként tekintünk rá?

Határontúli vagy anyaországi művészként, a többségi nemzet vagy egy szülőföldjén kisebbségbe szorult közösség tagjaként tekintünk vissza a múltba? Egyáltalán a múltnak állítunk emléket vagy a jövőbe tekintünk?

A ma megnyitásra kerülő, az MMA Iparművészeti és Tervezőművészeti Tagozata által szervezett tárlaton kiállító mintegy félszáz kortárs képző- és iparművész is ezekre a kérdésekre kereste a választ a trianoni békediktátum 100. évfordulóján. Képzőművészeti eszközeiket felhasználva mindannyian megfogalmazták saját válaszukat, mely nemcsak egy személyes vallomás, hanem üzenet is az idelátogatóknak.

Ez a kiállítás ugyanis nemcsak gyönyörködtet, hanem elsősorban gondolkodásra késztet. Nekünk, magunknak is fel kell tennünk az iménti kérdéseket és végül el kell gondolkodnunk azon, hogy nekünk, ma élő magyaroknak és személy szerint mi magunknak mit jelent Trianon.

Erre a kérdésre azonban 100 év távlatából sem lehet csupán racionálisan, érzelmek és lélek nélkül válaszolni. **A műalkotás** pedig – Balczó András olimpiai bajnokunk bölcs megfogalmazása szerint – **a lélek tápláléka**, melyre manapság igencsak szükségünk van. Ezért is köszönet illeti a Magyar Művészeti Akadémiát, személy szerint Elnök urat, Kókay Krisztina művésznőt, a kiállítás kurátorát és mindazon alkotókat, akik munkáikkal lelki táplálékkal szolgáltak valamennyiünk számára.

Remélem, hogy ezt a szellemi, lelki táplálékot sokan magukhoz veszik, s ezáltal nemcsak az alkotók személyes üzenetei érnek célba, hanem egy Trianonról szóló kollektív gondolkodás részévé is válhatunk mindannyian. Wass Albert szavaival hiszem és vallom, hogy *az ilyen emlékezésben erő van mindig, és bizonyágtevés csüggedések ellen. S van benne bölcs tudása annak, ami emberi megpróbáltatások fölött magasan lebeg, és méltóságos tisztán. Isteni igazság, mely abban áll, hogy élünk, mégis élünk és süt reánk a nap.*

DR. LATORCAI JÁNOS, AZ ORSZÁGGYŰLÉS ALELNÖKE, A KIÁLLÍTÁS FŐVÉDNÖKE